

âld Barradiel

Jaargang 11 september 2013

ISSN: 2211-3339

FAN EIGEN HIEM

Wat een pracht van een zomer hebben we gehad. Veel zonnige dagen en temperaturen die het beletten om binnen te zitten. Het was dan ook veel te warm om op je kamer te zitten en je te verdiepen in de historie van de oude gemeente Barradeel. Maar . . . desondanks moesten er wel vragen worden beantwoord die binnenkomen via onze website van mensen die geïnteresseerd zijn in de geschiedenis van onze omgeving. Allemaal hebben ze antwoord gekregen waar zij volgens mij mee verder konden.

Nu de dagen weer korter worden trek ik mij in mijn vrije tijd weer terug in mijn eigen kamer; tussen oude boeken, foto's, krantenknipsels enzovoort, om u weer een bijdrage te leveren omtrent de geschiedenis van de oude gemeente.

Het zal weer een hele klus worden om alle maanden in het winterseizoen weer een interessante Als Barradiel samen te stellen. Mocht u zelf een verhaal hebben, of gewoon een foto wilt laten publiceren; laat het even weten via email maar bellen mag natuurlijk ook. [GB]

BESTUURLIJK

Het is alweer een poos geleden, maar op 5 april hebben wij onze ledenvergadering gehouden in de Yeb Hettinga-skoalle in Firdgum. De ruimte in de oude school was flink bezet. Tijdens de ledenvergadering werd geopperd om een iets grote lettertype in Ald Barradiel te gebruiken. Aan dat verzoek kan direct voldaan worden want het is met ingang van deze uitgave aangepast. Wij hopen dat dit de leesbaarheid heeft verbeterd.

Verder kunnen wij u meedelen dat Auke Ykema uit Sexbierum zich beschikbaar heeft gesteld als bestuurslid. De leden stemden met applaus in met de benoeming van Auke. Wij zijn erg blij met deze bestuursuitbreiding. Wij geven Auke de gelegenheid om zich in de eerstvolgende Ald Barradiel aan u voor te stellen.

Onze eerste uitnodiging dit winterseizoen is wel een hele bijzondere. Het is jaren geleden dat wij een bijeenkomst organiseerden in Tzummarum, maar dit winterseizoen starten we in de Sint Martinustsjerke in Tzummarum.

Ons lid Jacob Lautenbach heeft contacten met mevrouw Merieke Verheul-Van Veen die een boek over haar 'pake' ds. Johannes van Veen heeft geschreven. Jacob vroeg of wij als vereniging wat kunnen betekenen om het boek van deze markante dominee te presenteren. Dat doen we!

We hopen er met z'n allen weer een mooi winterseizoen van te maken.

LEDENNIEUWS

Adreswijziging: Dhr. R. de Jong, Latsmaleane 4, 8855XK Sexbierum.

Beëindiging: Mevr. J. Kuiken, Joure (nu Akkrum)

BOEK OVER EEN MARKANTE DOMINEE

Bij deze Ald Barradiel treft u de uitnodiging aan om aanwezig te zijn bij de presentatie van het boek over het leven van dominee Johannes van Veen. Van 1916 tot 1945 had de Hervormde kerk van Tzummarum in de persoon van Johannes van Veen een wel zeer markante predikant

Ds. Johannes van Veen (1879-1976)

Bijna dertig jaar lang was hij in Tzummarum actief als herder en leraar van de vrijzinnig hervormde richting binnen de Hervormde gemeente.

Van Veen was er niet de man naar om zich te beperken tot kerkelijke zaken. Zo manifesteerde hij zich ook op sociaal terrein zeer nadrukkelijk. Hij hield zich onder meer bezig met het streven naar een goede oudedagsvoorziening, met de bestrijding van het alcoholprobleem en met de volkshuisvesting. Hij was het die met eigen kapitaal vijf dubbele woningen liet bouwen aan de weg naar Minnertsga, bekend geworden als 'de Van Veen's húzen'.

Bijna dertig jaar heeft Van Veen met hart en ziel gewoond in Tzummarum. Dat is een lange tijd in een mensenleven. In die zin zal in het boek ook veel over zijn tijd in Tzummarum staan.

De presentatie van het boek vindt 's avonds plaats maar 's middag wordt er een wandeling door het dorp gemaakt met familieleden van dominee Van Veen waar Jacob ook bij aanwezig zal zijn om op enkele bijzondere plaatsen in het dorp herinneringen op te halen.

U mag ook mee wandelen! De wandeling begin om 16.30 uur en start bij het café restaurant het Wapen van Barradeel. Belangstellenden worden verzocht tijdig aanwezig te zijn.

ROMKE WIJNGAARDEN REED MET VERDUISTERDE KOPLAMPEN (1939)

Een paar weken terug kreeg ik een knipsel aangeboden uit het weekblad 'Fan Fryske Groun'. Dit familieweekblad was in de jaren '20 en '30 van de vorige eeuw heel populair. Het blad was rijk geïllustreerd met foto's van dorpen en landschap, maar ook van personen en gebeurtenissen die op dat moment actueel waren. Op het knipsel viel mij meteen de naam MINNERTSGA op daarom heb ik van het aanbod gebruik gemaakt en het knipsel in ontvangst genomen om het toe te voegen aan mijn Minnertsga-collectie.

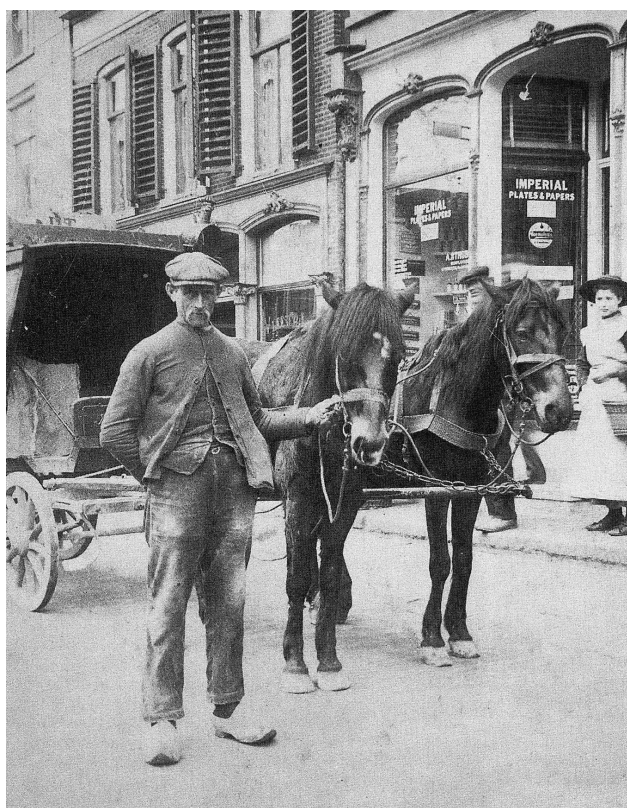

Het knipsel is geplakt op een wit stukje stevig papier. Er is om het bijschrift heen geknipt, dus dat vertelt iets over de foto. Maar er is met potlood het jaartal 1939 bijgeschreven. Het bijschrift luidt als volgt: *"Op straat . . . de autolampen worden zorgvuldig afgedekt, zoodat slechts een spleet van 5 cm bij 1 cm beneden het brandpunt open mocht blijven".*

Wat is er aan de hand op deze foto? Voor, maar ook in de Tweede Wereldoorlog was er in ons land een zogenaamde Luchtbeschermingsdienst (LBD) actief. De oorlogsdreiging was in 1939 al zover gevorderd dat men overal in het land maatregelen trof om het land 's nachts zo donker mogelijk te maken.

Het verduisteren was ervoor bedoeld om het de piloten van vijandige vliegtuigen en bommenwerpers zo moeilijk mogelijk te maken zich te kunnen oriënteren boven land. Verlichting van huizen en andere gebouwen, straatverlichting en verlichting van fietsen en andere voertuigen moesten aan bepaalde verduisteringsmaatregelen voldoen. De mensen van de LBD, maar ook de agenten van rijks- en gemeentepolitie, controleerden of de verduisteringsmaatregelen wel voldoende werden nageleefd. Koplampen van auto's en fietsen mochten maar heel weinig licht uitstralen.

Op de foto is te zien dat een agent een auto controleert waarvan de koplampen afgedekt zijn en er maar een heel klein spleetje zichtbaar is waardoor nog wat licht kon stralen. Maar van wie is nu die auto? Mooi dat het kenteken goed leesbaar is want dat maakt het gemakkelijk om te achterhalen aan wie het nummerbewijs (kenteken) is uitgegeven. Op de website van Tresoar zijn alle Friese nummerbewijzen tussen 1906 en 1950 terug te vinden. Het blijkt dat het kenteken is afgegeven in Barradeel op 31 maart 1924 aan Kornelis Wijngaarden en op 21 september 1928 op naam van zijn zoon Romke Wijngaarden is overgeschreven. Dus, wij hebben hier te maken met de auto van Romke Wijngaarden en dat wordt bevestigd door de naam Wijngaarden die helemaal linksboven op de voorruit nog net is te lezen. En . . . het zou best eens kunnen zijn dat Romke achter het stuur zit en op het moment dat de foto werd gemaakt, net een kijkje onder dashboard neemt.

De vader van Romke, Kornelis Wijngaarden, is geboren in Hijum en was eerst werkmans maar startte later in Minnertsga een bodedienst (vrachtdienst). Van hem is een foto bewaard gebleven waarop hij in Leeuwarden met zijn twee paarden en wagen poseert. Later heeft hij dus een auto aangeschaft met kenteken B-7438. Vader Kornelis overleed in februari 1926 toen hij vijftig jaar was. Zijn zoon Romke was toen zestien jaar en hij kreeg het kenteken van deze auto twee jaar later op zijn naam.

Na nog wat speurwerk in mijn collectie trof in warempel nog een foto aan van dezelfde auto met naar alle waarschijnlijkheid voor de auto, Romke Wijngaarden. Ook de letters op de voorruit zijn beter te lezen; er staat: Wed. Wijngaarden MINNERTSGA. Dus de foto is gemaakt na het overlijden van vader Kornelis en het blijkt dus dat de bodedienst op naam van de moeder van Romke is komen te staan.

Kornelis Wijngaarden woonde met zijn vrouw Baukje Engga en de kinderen: Romke, Epke, Baukje en Sytske op de hoek Tsjillen – Tilledyk. Dat pand werd vroeger in de 't Readhûs genoemd. In 1941 is de bedrijvigheid samengevoegd met het vrachtvervoersbedrijf van Joostema. De nieuwe bedrijfsnaam werd toen Joostema & Wijngaarden ook wel bekend onder de naam 'de kombinaasje'.

Zo, nu heeft het knipsel uit 'Fan Fryske Groun' wat meer betekenis gekregen dan alleen maar het bijschrift.

FRYSLÂN OP DE KAART

Tresoar is het collectieve geheugen van Fryslân. In de depots wordt 30.000 meter aan boeken en documenten over onze provincie. Een belangrijk onderdeel van al dat materiaal is de grote kaartencollectie. Kaarten verbeelden het landschap door de eeuwen heen en zijn een belangrijke bron van lokale en regionale geschiedenis.

Duizenden kaarten zijn inmiddels gedigitaliseerd. In samenwerking met *DeeEnAa*, dat het online platform *FrieslandWonderland* beheert, is een deel van die kaarten op een nieuwe, innovatieve manier beschikbaar gesteld. Daarbij is de verbeeldingskracht van het historisch kaartmateriaal verder vergroot door er twee dimensies aan toe te voegen: de lokale dimensie en de tijd-dimensie.

Dankzij het project Fryslân op de Kaart wordt een grote hoeveelheid historisch kaartmateriaal op een unieke manier ontsloten en gepresenteerd. Voor iedere Friese plaats is een uniforme serie kaartfragmenten gemaakt en waar mogelijk aangevuld met meer specifiek, bekend en onbekend kaartmateriaal. En ruim 270 historische kaarten kunnen, meer of minder transparant, getoond worden in Google Maps en Google Earth.

Nieuwsgierig? Tijdens een mini-symposium op donderdag 19 september a.s. worden de resultaten van Fryslân op de Kaart gepresenteerd. Ook wordt dan de speciale website gelanceerd die naar aanleiding van het project is ontwikkeld. U bent van harte welkom hierbij aanwezig te zijn.

Programma

- 14.30 Inloop met koffie en thee
 - 15.00 'Het poëtisch archief' opening door Bert Looper, directeur Tresoar
 - 15.10 Cartografie van en in Fryslân, inleiding door Meindert Schroor, specialist op het gebied van historische kaarten
 - 15.30 Fryslân op de Kaart, presentatie door Louwrens Hacquebord van DeeEnAa
 - 15.45 Historisch kaartmateriaal door de bril van een sneuper en marketeer, door Hans Zijlstra, redacteur/webmaster De sneuper en projectmanager bij Elsevier
 - 16.00 'Lancering' van de website
- Afsluiting met een hapje en een drankje

Tresoar
Boterhoek 1, 8911 DH Leeuwarden
058-7890789, info@tresoar.nl

BOEK OVER BAUKE VAN DER WOUDE (1913-1981)

Pieter van der Woude, zoon van Bauke en Liefke de Vries uit Oosterbierum heeft, samen met broers en zusters, een boek geschreven over het leven van zijn vader. Het is dit jaar honderd jaar geleden dat zijn 'heit' in Oosterbierum geboren werd als zoon van Marten en Jetlje Sybesma.

Ter gelegenheid van die honderdste geboortedag heeft Pieter met zijn broers en zusters een boek geschreven over hun 'heit' Bauke van der Woude. Hierin komt veel historie van Oosterbierum en omstreken aan de orde, zowel in woord als beeld (foto's).

'In boek oer ús heit, syn famylje, syn fermidden, syn gesin en syn libben yn Easterbierrum. Us heit, arbeider, lânbrûker, tsjerkeman, bestjoerder, gesinsman. In man mei dreamen en idealen, dêr't de measten net fan útkommen binne. In man mei in grut gesin, dêr't alle bern fan leare mochten. In organisaasjeman, aktyf yn skoallebestjoer, Griene krús en Tsjerkerie. Belutsen, tolerant, aktyf, altyd oan it wurk. Oan't hy, fiersten te jong troch in wûndere sykte troffen waard. Us heit waard hûndert jier lyn berne oan'e Haerdawei yn Easterbierrum'.

Het boek bestaat uit ca. 90 blz. (Fryske boek 86, NL boek 92), geschreven door 'de Bern fan Bauke'.

Het boek is bij Piter van der Woude te bestellen via email quaerinnen@gmail.com.

De prijs is € 15 (excl. verzendkosten).

Het boek is in een Friese als in een Nederlandse versie te bestellen.

Colofon

Ledenadministratie	: Gerrit Bouma (secretaris)
Correspondentieadres	: Reiddomp 17, 9101 HJ DOKKUM
Telefoon	: 0519-241409
Email	: g.bouma04@knid.nl
Website	: www.oudbarradeel.nl
Bankrekening RABO	: 32.55.38.271
Kamer van Koophandel	: 4000368